TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU
PHẬT HỌC
CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA TRUNG ƯƠNG GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM
ISSN: 2734-9195

Hiếu: Hiếu là gốc rễ nhân cách và con đường tu tập

ISSN: 2734-9195 13:10 27/04/2025

Trong dòng chảy văn hóa Việt, chữ Hiếu không chỉ là một phẩm hạnh, mà còn là đạo lý gốc rễ của con người – "công cha, nghĩa mẹ, ơn sinh dưỡng". Trong Phật giáo, đạo hiếu được tôn vinh như một pháp tu chứ không đơn thuần là một nghĩa vụ xã hội. Người mang tên Hiếu vì thế mang theo một sứ mệnh đặc biệt: sống biết ơn, sống có cội nguồn, và lan tỏa tình thương vô điều kiện đến gia đình và muôn loài.

Đạo hiếu là nền tảng của đạo làm người

Trong Kinh Tăng Chi Bộ, đức Phật dạy: Có hai hạng người mà ta không thể đền đáp hết được công ơn: đó là cha và mẹ.

Đạo hiếu không chỉ là vâng lời hay phụng dưỡng, mà là ý thức sâu sắc về sự nối tiếp và sự phụng sự. Người có tâm hiếu là người sống biết ơn, không chỉ với cha mẹ ruột thịt, mà còn với tổ tiên, thầy tổ, quốc độ – những người đã và đang tạo nên mình.

Trong truyền thống Phật giáo Đại thừa, đặc biệt tại Việt Nam, hiếu hạnh còn là căn gốc của Bồ tát đạo. Bồ Tát Quán Thế Âm, Địa Tạng Vương đều là hiện thân của tâm hiếu sâu rộng. Tên gọi Hiếu vì thế không dừng lại ở biểu tượng cá nhân, mà còn đại diện cho một tâm hạnh rộng lớn.

Hiếu: Triết lý đạo hiếu trong Phật giáo - Gốc rễ của nhân cách và con đường tu tập.

Người mang tên “Hiếu” – sống biết ơn, sống phụng sự

Khi một người được đặt tên là Hiếu, đó thường là lời kỳ vọng:

Biết kính trên nhường dưới,

Biết giữ tròn đạo nghĩa gia đình,

Và lớn hơn, biết phụng sự đời bằng trái tim tri ân.

Sống với chữ Hiếu là sống có gốc. Người có gốc thì không ngã nghiêng. Trong cuộc sống hiện đại, khi nhiều giá trị truyền thống bị cuốn trôi bởi tốc độ và tiện nghi, người mang tên Hiếu có thể trở thành cây cầu nối giữa đạo đức truyền thống và đời sống hiện đại.

Hiếu cũng không phải là thứ cần thể hiện hình thức. Một người con sống tử tế, làm điều thiện lành, mang lại niềm vui và niềm tin cho cha mẹ – đó đã là hạnh hiếu. Ngược lại, dù chăm lo vật chất đủ đầy mà tâm bất hiếu, gây đau lòng hay lo lắng cho mẹ cha, thì vẫn là thiếu tròn vẹn.

Đạo hiếu mở rộng – từ gia đình đến vạn loại chúng sinh

Trong tư tưởng Phật giáo, nhất là Kinh Địa Tạng, đạo hiếu được mở rộng đến mọi cõi giới, mọi chúng sinh. Người có tâm hiếu không chỉ chăm lo cho cha mẹ hiện đời, mà còn nguyện giúp đỡ cha mẹ trong nhiều kiếp, những người đang

đau khổ trong địa ngục, ngạ quỷ, súc sinh...

Đó là tâm hiếu của Bồ tát – không giới hạn trong huyết thống, mà là tình thương và sự hộ trì đến khắp pháp giới.

Do đó, người mang tên Hiếu cũng có thể xem tên gọi của mình như một ngọn đèn dẫn lối cho đời sống hướng thiện, từ bi và có trách nhiệm với cả cộng đồng – như một "người con lớn" của xã hội.

Sống trọn chữ Hiếu – như một pháp môn

Nếu xem tên Hiếu như một pháp môn, thì có thể thực hành qua những điều nhỏ nhất mỗi ngày:

- Luôn sống có tri ân và báo ân: tri ân cha mẹ, tổ tiên, đất nước, những người thầy, người dẫn đường.
- Không để lòng oán trách, mà nuôi dưỡng tâm hoan hỷ và từ bi.
- Làm điều tốt, sống tử tế – chính là cách báo hiếu sâu sắc và bền vững nhất.
- Khi đủ trưởng thành, hãy thay cha mẹ lan tỏa những giá trị tốt đẹp cho người khác.

Kết luận

Chữ Hiếu trong tên gọi không chỉ là lời nhắc về bổn phận, mà là con đường đi vào đời sống tỉnh thức: từ tri ân đến phụng sự, từ kính yêu đến chuyển hóa.

Giữa thời đại mà nhiều người đánh mất gốc rễ, chữ Hiếu chính là ngọn nguồn để tìm về chính mình – sống đúng, sống sâu và sống bền. Một người mang tên Hiếu nếu thực hành đúng tinh thần này, sẽ không chỉ là người con hiền, mà còn là người hành đạo giữa đời thường, gieo hạt thiện vào từng hơi thở cuộc sống.

Hiếu là gốc của đạo. Người mang chữ Hiếu, nếu biết sống tỉnh thức, thì mỗi bước chân là một đóa sen báo ân nở rộ giữa đời.

Tác giả: **Nguyễn Huy Du**